

onmiddellijk na de bevrijding. Vorrink was bovendien van begin '41 af een jaar lang een van de redacteuren geweest van *Het Parool* en had daarnaast tal van eigen illegale publikaties doen verschijnen. Begin april '43 had hij tot de velen behoord die als gevolg van de activiteiten van de verrader Anton van der Waals gearresteerd waren – hij was naar het concentratiekamp Sachsenhausen gedeporteerd. In zijn afwezigheid had Drees, door anderen gesteund, de partij trachten bijeen te houden door op talloze clandestiene ledenvergaderingen het woord te voeren; ook waren de niet-gearresteerde leden van het partijbestuur af en toe bijeengekomen.

Verscheidene vooraanstaande SDAP'ers hadden zich in '40 aangesloten bij de (door Vorrink en Drees afgewezen) Nederlandse Unie – dezen waren het die met andere socialisten, onder wie de religieus-socialistische voorman dr. W. Banning, na de bevrijding hun lidmaatschap van de SDAP gingen combineren met dat van de Nederlandse Volksbeweging. Zou de SDAP in die Volksbeweging opgaan? Vooral Drees meende dat die beweging voor arbeiders weinig aantrekkelijk was. Wat de toekomst nog zou brengen was onduidelijk maar voor hem en anderen die tientallen jaren in de SDAP werkzaam waren geweest, stond vast dat deze in eerste instantie moest terugkeren, zij het met de mogelijkheid dat zij in plaats van een arbeiderspartij een partij met een bredere aanhang zou worden.

Nog tijdens de bezetting waren uit de kaderleden gewestelijke contactcommissies gevormd en het clandestien bijeenkomend partijbestuur had voor die gewesten alsook voor de afdelingen circulaires opgesteld die na de bevrijding onmiddellijk verspreid zouden kunnen worden. Voorts had Drees een algemeen manifest geschreven en lag de tekst voor een aanplakbiljet klaar. Hoe dit alles te drukken en te verspreiden? De accountant J. van de Kieft was door het partijbestuur aangewezen om als directeur van de Arbeiderspers op te treden die in het gehele land het vroegere dagblad *Het Volk* (en zijn nevenbladen) als *Het Vrije Volk* zou voortzetten en van dat blad zou K. Voskuil, voor de oorlog hoofdredacteur van het tot de Arbeiderspers behorende Haagse dagblad *Vooruit*, de hoofdredactie krijgen – van de Kieft en Voskuil nu namen op zaterdag 5 mei het (in '40 door Rost van Tonningen geroofde) bedrijf van de Arbeiderspers aan het Hekelveld in Amsterdam over en nog diezelfde dag verscheen als een miniem krantje het eerste nummer van *Het Vrije Volk*. Van het manifest konden 200 000 exemplaren worden gedrukt, van het aanplakbiljet slechts 2 000. 'De eerste moeilijkheid was nu', aldus de secretaris-penningmeester van de partij, C. Woudenberg,